

ПРОЛЕТАРІ ВСІХ КРАЇН, ЄДНАЙТЕСЯ!

ПІОНЕРВОЖАТТІЙ

ОРГАН ЦК ЛКСМУ

16008

Республіканська
загальнонаучна бібліотека
БІБЛІОТЕКА

ВЕРЕСЕНЬ

18

1939

НАРОДЖЕННЯ КІНО

... З усіх мистецтв для нас найважливішим є кіно.
Ленін.

5 жовтня 1939 року минає 75 років з дня народження Луї Люм'єра—винахідника кінематографу. 44 роки тому французький вчений і винахідник Луї Люм'єр одержав патент на свій винахід і власноручно заклав фундамент нового мистецтва—кіно—і величезної галузі промисловості—кінематографічної промисловості.

Лише 44 роки виділяють нас від перших несподіваних тоді успіхів „живої фотографії“. 28 грудня 1895 року Луї Люм'єр демонстрував у Парижі прилюдно, в „Гранд-кафе“ на вулиці Капуцинів, примітивне кіно.

Ідея „оживлення“ малюнку, спроби відтворити рух на екрані цікавили людство багато сторіч тому. Але всі ці спроби були приречені на провал тому, що рівень науки, стан техніки тих часів був такий, що здійснити ці прагнення не було можливості.

Кінець минулого сторіччя характеризується величезними досягненнями в усіх галузях науки, бурхливим розвитком техніки і, зокрема, розвитком фотографії та всіх суміжних з нею галузей. Це й створило ґрунт для здійснення ідеї рухливих зображень.

Ряд учених і винахідників Європи і Америки (Рено, Демені, Марей, Роберт Поль, Еді-

сон) саме в цей період (1877—1894 рр.) рушили вперед цю проблему і своїми працями ніби сприяли Луї Люм'єру, який дав людству таке могутнє культурне знаряддя, як кіно.

Ідея „синтезу руху“, тобто одержання рухливих зображень, базується на так званій асоціативній пам'яті людини. Вона полягає в тому, що коли перед оком демонструвати послідовно, з певною швидкістю два різних положення предмету (наприклад, зображення складеного і розсунутого циркуля), то мозок ніби сам доповнить проміжні положення, і людині здаватиметься, що циркуль розсувається і зсувається.

Це знали давно багато вчених і винахідників, але вони до кінця не могли розрішити питання, бо не мали можливості технічно оформити це відкриття.

Допитливість, винахідницькі здібності і вперта послідовність допомогли Луї Люм'єру перебороти труднощі і успішно завершити багаторічну працю десятків винахідників, які працювали над цим питанням.

Ні один з видів мистецтва так не залежить від рівня техніки, як кінематографія. Ось чому сучасне кіно бере свій початок від того моменту, коли Люм'єр сконструював свій апарат для демонстрації „живих картин“.

Адже „синтез руху“ по суті був здійснений ще Едісоном, який винайшов „кінетоскоп“—чарівну скриньку, в якій гляда-

Луї Люм'єр біля свого апарату (1935 рік).

чеві показувалися живі картини. В цю скриньку могла дивитись лише одна людина. Едісон не зважив, що основна цінність його винаходу має полягати в тому, щоб ним користувалася ціла аудиторія. Цю проблему розв'язав Луї Люм'єр.

Люм'єр сконструював комплексний апарат, за допомогою якого можна було фотографувати, друкувати і демонструвати на екрані „живі фото“. Він застосував переривчатий рух плівки при фотографуванні та демонструванні за допомогою винайденого ним вилочного (грейферного) механізму, основні принципи якого зберігаються і в сучасних кіно-

апаратах. Апарат свій Люм'єр назвав „кінематограф“ (від грецьких слів — „синема“ — рух та „графо“ — писати).

Власник „Гранд-кафе“ погодився здати Люм'єрові приміщення на рік для демонстрації кінофільмів. Але він мало вірив в успіх цього підприємства і відмовився від запропонованих йому 20% з виручки. Проте, вже через два—три тижні власник кафе побачив, що він прорахувався. Успіх першого кіно був нечуваний.

Перші сеанси Люм'єра тривали 20 хвилин, протягом яких глядачам показували 8—10 окремих фільмів. Ось що пише в своїх

спогадах директор першого кіно Клеман Моріс:

„Як тепер, пригадую типічну сцену: перед „Гранд-кафе“ зупиняються перехожі, намагаючись зрозуміти, що означає ця дивна афіша: „Кінематограф Люм'єра“ (роз'яснювальної реклами в пресі не робилося). Ті, які наважуються ввійти, виходять після закінчення сеансу очманілі і скоро повертаються у супроводі своїх знайомих. До середини дня біля кафе виростає довга черга. Програма першого кіно не мінлася протягом кількох місяців“.

Проте, лише невеличка частина глядачів розуміла, що з'явлення рухливої фотографії є нечуваним досягненням науки і техніки. Переважна більшість парижан вважала кінематограф „черговим чудом“. Не лише у Франції, а й скрізь, де тоді демонстрували кіно, глядачі хрестилися, бачачи, як на екрані рухаються фігури, а деякі поспішали втекти, вважаючи, що це „вітер диявола“.

Особливо відзначалася таким ставленням до кіно царська Росія. Ось як описує Ф. Мезгіш, один з перших операторів Люм'єра, демонстрацію кінематографа на Нижегородському ярмарку, в липні 1898 року.

„Для вистав ми обирали головню російські сюжети і, звичайно, „святкування коронації царя“. В нашому величезному залі здивована юрба намагається побачити за екраном диявольську таємницю, яка його оживляє. Наше приміщення береться з бою. Іноді з цієї юрби доносяться підозрілі вигуки. Їм було сказано, що ми відтворюємо появу живих істот. Вони захоплюються, але таке відтворення життя вони

можуть пояснити лише надприродною силою і готові обвинуватити нас у чаклунстві. Наслідки такого настрою юрби скоро виявилися.

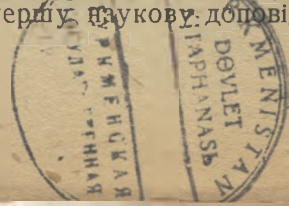
В одну чудесну ніч з боку ярмарку з'являється полум'я вогню. Це горить приміщення кінематографа Люм'єра. То був вибух фанатизму. Як ми пізніше довідалися, наші бараки були заздальгідь політі гасом“.

Люди, які підпалили кінематограф Люм'єра, були сліпим знаряддям у руках мракобісного духовенства. Вони через свою неписьменність, некультурність не розуміли, що кінематограф несе в масу культуру і знання.

В царській Росії, як і тепер в усіх капіталістичних країнах, кіно являє собою прибуткове підприємство для капіталістів і розвагу для буржуазії. Буржуазія перетворила кіно в знаряддя пропаганди своїх бузувірських, контрреволюційних ідей.

Лише в СРСР кіно перетворилося в руках пролетаріату в могутнє знаряддя піднесення культурності мас, бо „кіно в руках радянської влади являє собою величезну, неоціниму силу“ (Сталін. Звернення до працівників радянської кінематографії у зв'язку з 15-річчям радянського кіно).

Луї Люм'єр народився 5 жовтня 1864 року в сім'ї фотографа. З дитинства захоплювався хімією. 18-річним юнаком він виготовив фотопластинки такої великої чутливості, що дав можливість своєму батькові перетворити своє скромне ательє в велику фабрику фотографічних матеріалів. 23-х років Люм'єр зробив свою першу наукову доповідь у

Французському фотографічному товаристві. Фотографія зобов'язана йому винаходом пластинок для кольорової фотографії, авіація—винайденням нагрівника для моторів. Для радіо він побудував спеціальний дифузор. В 1919 році Люм'ер був обраний членом Французької Академії наук.

До 40-річчя свого знаменитого винаходу—кіно—Люм'ер перший розв'язав проблему трьохмірного зображення і 25 лютого 1935 року продемонстрував у Французькій Академії наук рельєфне кіно.

Цікаво відзначити, що 40-річчя наукової і винахідницької роботи Луї Люм'ера пройшло у Франції майже непомітним. Французькі кінопромисловці не брали участі у вшануванні винахідника кіно, яке збагатило їх.

Таке ставлення до передових людей науки характерне для капіталістичних країн. Розповідають, що на міжнародному з'їзді кінематографістів в Парижі в 1920 році звернув на себе увагу літній громадянин, який скромно притулився десь у кінці залу засідань. Це був Луї Люм'ер, якого навіть не запросили на з'їзд.

Радянський Союз урочисто відзначив ювілей Луї Люм'ера. Його знає весь народ країни Рад, де створені всі умови для творчого розквіту кіно, як мистецтва і як техніки.

Тепер кіно збагатилося новим

фактором—звуком. Недалеким той час, коли кіно буде сполучене з телебаченням і можна буде демонструвати фільми на відстані.

Кіно відіграє величезну роль і в поширенні знаннів. В педагогічному процесі застосовують учбові і наукові фільми. Спеціальні види кінофільмів дають можливість показувати учням ряд дослідних процесів, які вони спостерігати самі не можуть. Почесне місце займає кіно і серед оборонних заходів.

Кіно несе культуру, знання в усі кутки нашої великої країни. У нас кіно розповідає всім народам СРСР рідною мовою про життя й творчу роботу робітників і селян, радянської інтелігенції.

Радянське кіно виросло на порожньому місці. Царська Росія не залишила нам у спадщину нічого, крім убогої техніки і мізерної кіномережі. Кінопромисловості не було. Все потрібне для кіно царська Росія одержувала зза кордону.

В СРСР є могутня кінопромисловість. Наші вчені і винахідники рухають вперед справу, яку розпочав 44 роки тому Луї Люм'ер, чие 75-річчя радянський народ відзначає з вдячністю.

Д. Файнштейн.

Відповідальний редактор **Х. АГРАНОВИЧ**

Тех. редактор **А. Местечкін**

Здано до набору 1/IX 1939 року. Підписано до друку 25/IX 1939 року. Друк. арк.—2. Формат 62×94^{1/16}. Друк. знаків в 1 арк. 71040. Уповн. Головатіу 4656. Зам. № 3483. Тираж 17.700.

Друкарня вид-ва ЦК КП(б)У „Комуніст“. Київ, Воровського, 24.

8